

Hyvät käytännöt

Mitä ne ovat ja miten niitä voidaan löytää?

Katri Vataja,

Tutkija

Stakes/FinSoc

e-mail: katri.vataja@stakes.fi

www.stakes.fi/finsoc

Hyvät käytännöt – ajattelun taustaa sosiaaalialalla

- ✓ Toiminnan tehostamiseksi kolme aaltoa:
  - 1) kustannusten rajoittamistoimenpiteet
  - 2) laatutyö
  - 3) näytön vaatimus toimintapolitiikan ja käytäntöjen perustaksi (CUS 2003)
- ✓ 2000-luvun taitteessa on alettu vaatia näyttöä hyvinvointipalvelujen vaikuttavuudesta ja toimivuudesta, ns. evidence-based practice –ajattelu
- ✓ Muutokset sosiaaalialan toimintaympäristössä ja palvelurakenteessa
  - ➔ Tarve tuottaa ja arvioida toimivia palvelukokonaisuuksia, työkäytäntöjä ja –menetelmiä.

Mitä hyvillä käytännöillä tarkoitetaan?

- ✓ Hyvät käytännöt -ohjelmassa hyvillä käytännöillä tarkoitetaan sellaisia käytäntöjä, jotka on **arvioitu** hyväksi jollakin menetelmällä joko rutiinitoiminnan yhteydessä tai jossakin kehittämishankkeessa tai -ympäristössä. Kyseessä voi myös olla käytäntö, joka on syntyvä ja lupaava, ja jonka lupaavuudelle on olemassa jonkinlaista näyttöä.
- ✓ Hyvien käytäntöjen käsitettä käytetään nykyään monissa eri yhteyksissä, joissa se saa erilaisia määritelmiä ja sisältöjä. Monilla hankkeilla, organisaatioilla ym. on “tietopankkeja”, joihin hyviä käytäntöjä kootaan erilaisin kriteerein.

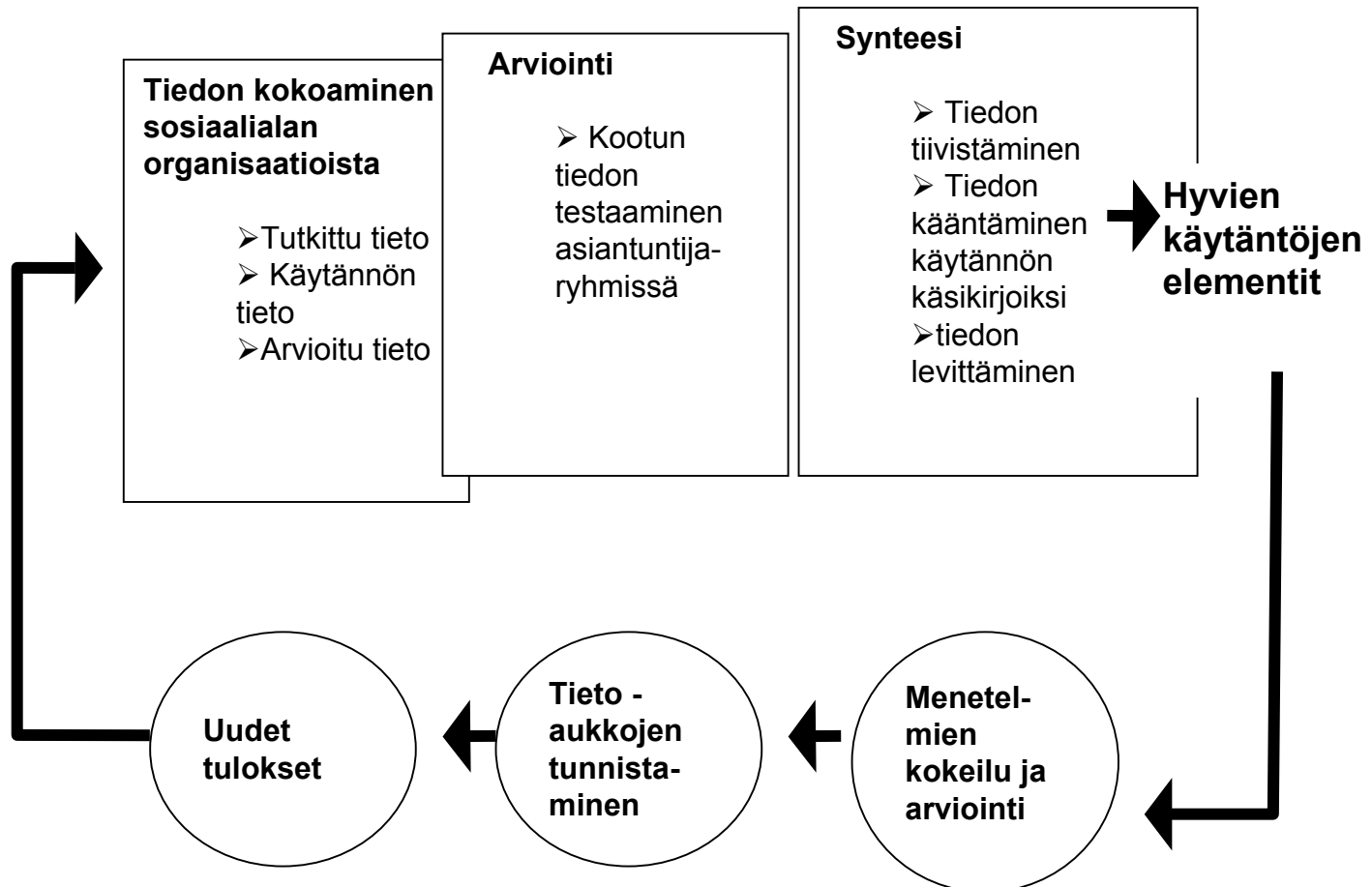
Hyvät käytännöt –ohjelma (2004-2007)

- FinSoc koordinoi hanketta
- Sisältyy sosiaalialan kansalliseen kehittämissohjelmaan.
- Ohjelma kokoaa tietoa hyvistä menetelmistä tukemaan sosiaalialan käytännön työtä sekä pyrkii lisäämään ja levittämään tutkittua tietoa.
- Tavoitteena luoda pysyvä rakenne tiedon kokoamiselle ja levittämiselle.

Hyvät käytännöt – ohjelman tavoitteet

- Koota tutkittua ja koeteltua tietoa sosiaalityöstä ja sosiaalipalveluista
- Tuottaa käytäntöä tukevia käsikirjoja
- Levittää tietoa monikanavaisesti
- Konsultoida ja edistää hyvien käytäntöjen käyttöönottoa
- Tunnistaa tiedolliset aukot ja edistää uuden tiedon syntymistä

Hyvien käytäntöjen prosessi

Hyvän käytännön kuvauksen malli

- Millaisen rutiinitoiminnan yhteydessä tai millaisessa kehittämishankkeessa tai -ympäristössä hyvä käytäntö on tuotettu?
- Millä tavalla käytäntö on arvioitu hyväksi?
- Millaisista toimijoista, rakenteellisista tekijöistä ja prosesseista käytäntö koostuu?
- Millaisia tuloksia käytännön avulla on saavutettu?
- Millainen hyvän käytännöt juurruttamis-suunnitelma/strategia on käytännön osalta syntynyt?

Hyvän käytännön kuvaaminen

- Malli toimii välineenä sosiaalialalla hyväksi arvioitujen käytäntöjen kuvaamiseksi. Sitä voidaan käyttää myös suunnittelun ja arvioinnin välineenä, kun tavoitteena on etsiä hyvää toimintakäytäntöä tai hyvän toimintakäytännön elementtejä.
- Selkeät ja läpinäkyvät kuvaukset mahdollistavat päätelmien tekemisen siitä, millaiseen näyttöön käytännön toimivuus ja vaikuttavuus perustuu.
- Kuvausten tarkoituksena on palvella sosiaalialan ammattilaisia, ja edistää hyväksi arvioitujen käytäntöjen soveltamista omassa työympäristössä.
- FinSoc konsultoi kuvausten laatimisessa ja järjestää miniseminaareja mallin mukaisten hyvien käytäntöjen kehittäjille.

Hyvät käytännöt – ohjelmassa tuotetut käsikirjat ja katsaukset

[Asiakaslähtöinen arviointi - Bikva malli \(käsikirja\)](#)

[Kompetenssi-arviointimalli - Työyhteisön kehittämisen väline \(käsikirja\)](#)

[Sosiaalitoimistojen työn organisointi ja työhyvinvointi \(tutkimuskatsaus\)](#)

[Taloudellinen arviointi sosiaaalialalla \(käsikirja\)](#)

[Tiedon kerääminen ja systematisointi sosiaaalialalla. Katsaus viiden ulkomaisen arviointi-instituutin strategioihin.](#)

[Vaikuttavuuden arviointi \(käsikirja\)](#)

[Vertaismenetelmät kehittävän arvioinnin välineinä \(käsikirja\)](#)

Sosiaalitoimistojen kehittämisen hyvät käytännöt (HYKE)

**Miten hankkeessa luodaan ja arvioidaan työyhteisön
kehittämisen hyviä käytäntöjä?**

Tiedon kokoaminen sosiaalialan organisaatioista

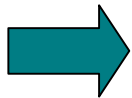
- tutkittu tieto
- käytännön tieto
- arvioitu tieto

Arviointi

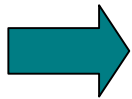
Kootun tiedon testaaminen
asiantuntijaryhmässä
→ miniseminaari

Synteesi

Keskeisten elementtien
kokoaminen
→ tutkimuskatsaus

Tutkimuskatsaus Sosiaalitoimiston työn organisointi ja työhyvinvointi

Alustavat johtopäätökset keskeisistä tekijöistä, jotka ovat tärkeitä kun kehitetään sosiaalialan organisaatioita ja vahvistetaan työntekijöiden työhyvinvointia

- ✓ Sosiaalisten ongelmien monimutkaistuminen ja vaikeutuminen
- ✓ Rakenteelliset ja organisointimuutokset
- ✓ Resurssien niukentuminen, laadun ja vaikuttavuuden näytön vaatimukset
- ✓ Ammatillinen haasteellisuus
- ✓ Osaamishaasteet, työhyvinvointi
- ✓ Uusi ammatillisuus
- ✓ Työn organisointimuodot eivät ole kehittyneet yhtä nopeasti kuin muutosvaatimukset

Saareikkeinen kehittämistyö yksittäisissä työyhteisöissä ei ole johtanut tiedon kumuloitumiseen ja kokemusten hyödyntämiseen

Puuttuu koeteltua tietoa erilaisten kehittämismenetelmien toimivuudesta ja vaikuttavuudesta

Millainen on kehittämisen hyvä käytäntö?
Miten se löytyy?

HYKE tuottaa tietoa siitä, millaisia ratkaisuja eri kehittämismenetelmät tuottavat ja kuinka toimivia ne ovat erilaisten sosiaalitoimistojen kehittämisessä

Sosiaalitoimistojen kehittämisen hyvät käytännöt (HYKE) on kolmivuotinen TYKES-rahoitteinen tutkimus- ja kehittämisprojekti, jonka toteuttaa Stakes/FinSoc yhteistyössä 12 sosiaalitoimiston työyhteisön kanssa.

Yhteistyökunnat:

Helsinki, Inari, Jalasjärvi, Janakkala, Kokemäki, Pirkkala, Tampere (2 työyhteisöä), Raahе, Ruukki, Ulvila, Vantaa, Pyhäjoki, Siikajoki, Vihanti.

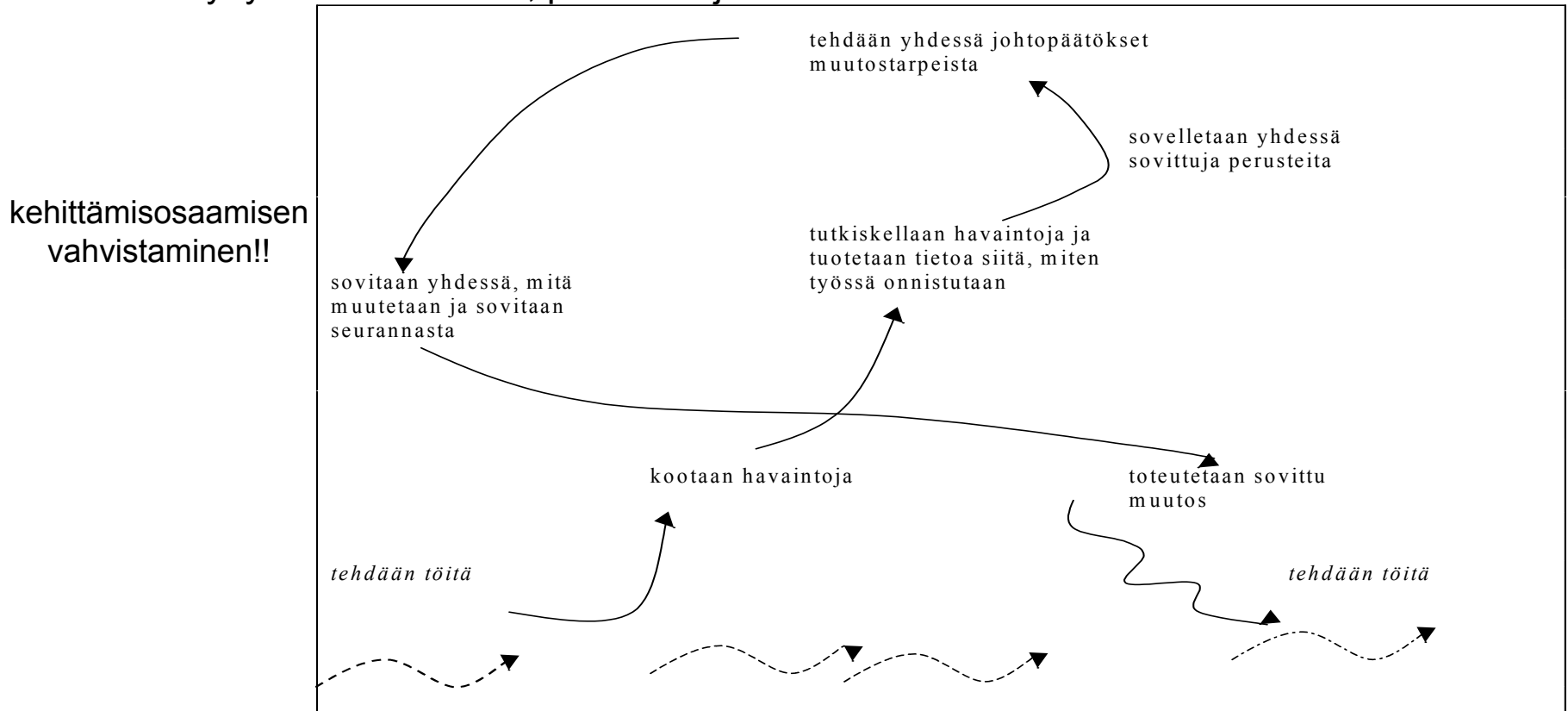
Verrokkikunnat: Espoo, Naantali, Iisalmi ja Imatra

Hankkeessa testattavat kehittämismenetelmät:

- ✿ ITE menetelmä itsearviointiin ja laadunhallintaan sosiaali- ja terveydenhuollossa
- ✿ Kompetenssi -arviointimalli työyhteisön kehittämiseen
- ✿ Bikva - asiakaslähtöinen arviointimalli

Prosessikehittämisen idea

- ✓ pysähtyminen, oman työn tutkiminen ja arvioiminen. A & K -toiminta!
- ✓ kehittäminen perustuu havaintoihin ja johtopäätöksiin työyhteisön toiminnasta
- ✓ kehittäminen osana normaalia vuosisuunnittelua
- ✓ koko työyhteisöä koskeva, prosessin johtaminen kuitenkin tärkeää

Arviointi tuottaa tietoa kehittämisen hyvästä käytännöstä:

- ✓ millaisia käytäntöjä ja ratkaisuja ja millaisten prosessien kautta eri kehittämismenetelmät tuottavat työyhteisöihin
- ✓ millaisia vaikutuksia kehittämistoiminnalla on työyhteisöjen työkäytäntöihin, organisointiin sekä työhyvinvointiin
- ✓ erilaisten kehittämismallien ja kehittämisviitekehysten vaikutuksista ja soveltuvuudesta sosiaalitoimistoihin.

Kattavilla aineistoilla vastataan arviointikysymyksiin

focus-ryhmät

vertaishaastattelu

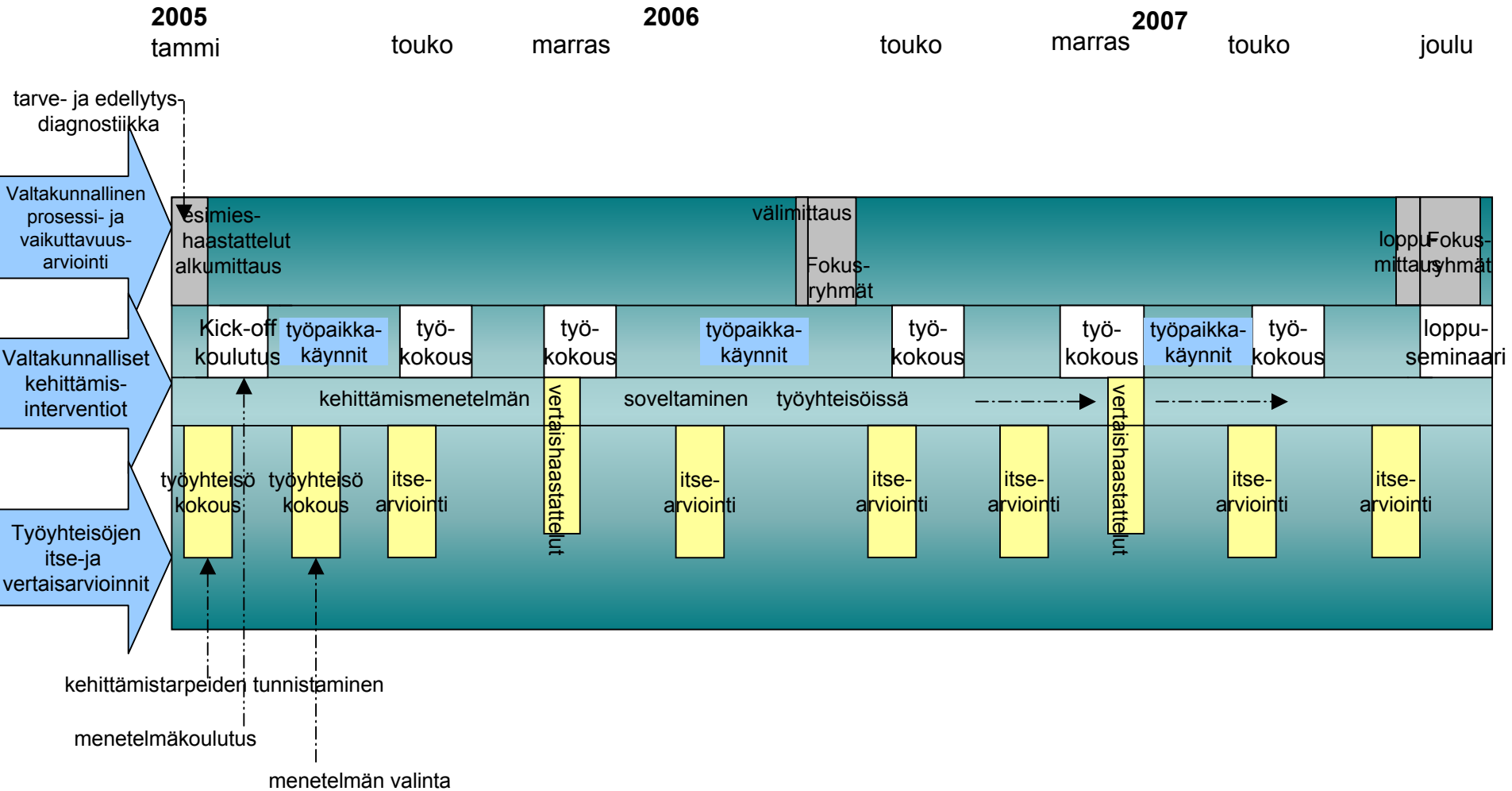
työyhteisökäynnit

"toimiva työyhteisö" -kyselyt

havainnointi

menetelmän itsearviointi

esimieshaastattelut

Oletus kehittämisprosessien tuloksista v. 2007:

- työyhteisöt ovat luoneet oman kehittämiskulttuurin
- omaksuneet evaluoivan työtteen
- hyödyntävät vertaismenetelmiä
- kasvattaneet osaamistaan työn ja työyhteisön kehittämisessä

